

Az államhatár felmérésének kezdetei 1921–1925.

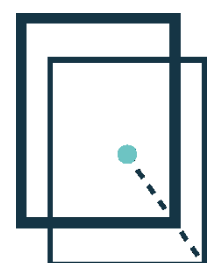
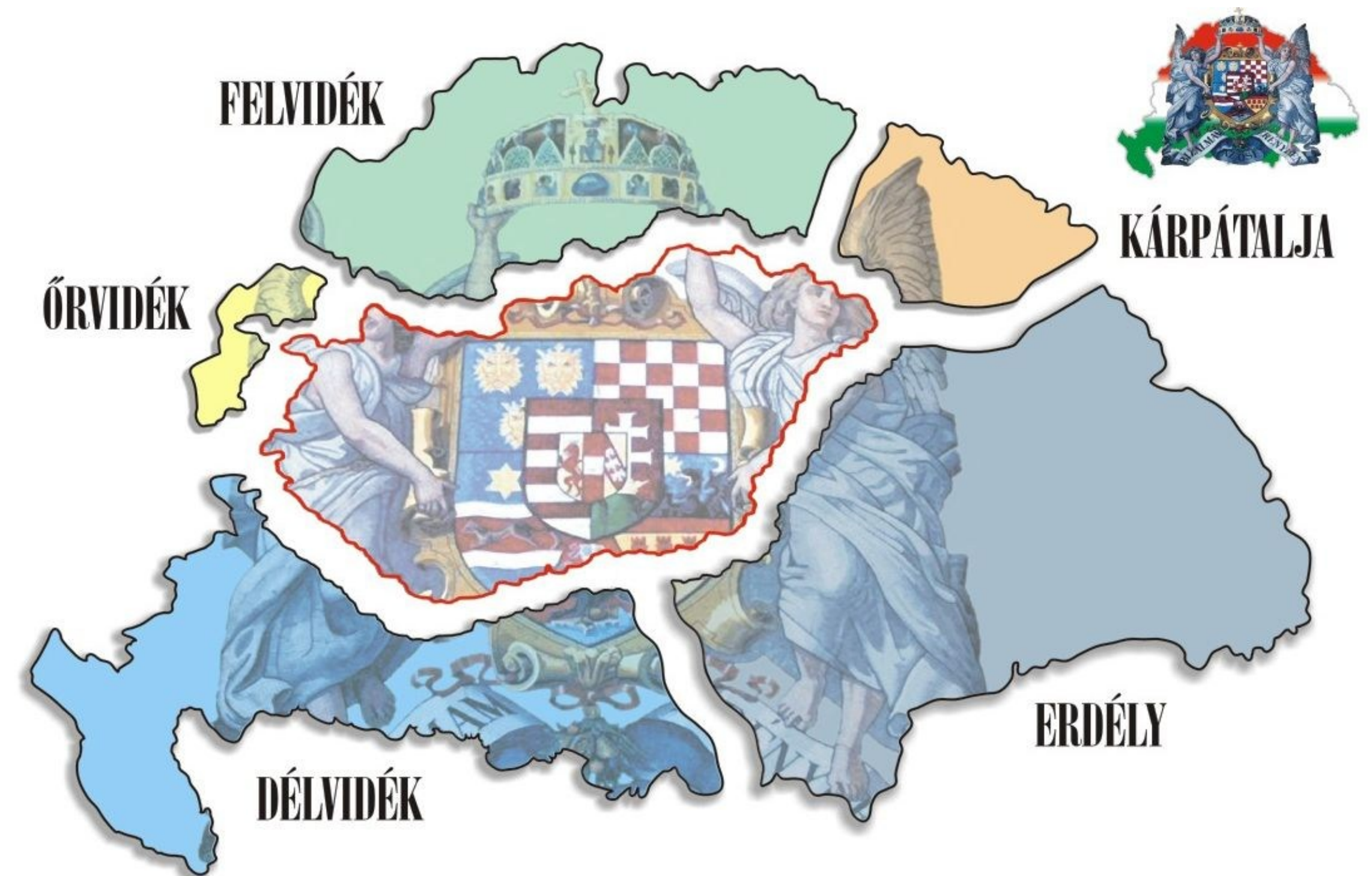
Varga Norbert osztályvezető
Alaphálózati és Államhatárügyi Osztály

2025. november 27.

Magyarország trianoni határai

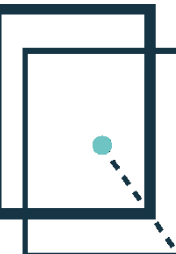
- A legfontosabb dokumentumok az 1920. június 4-én Trianonban aláírt békeszerződés cikkelyei voltak.
- **Ebből is a 27. cikk határozta meg Magyarország új határvonalát.**
- Ez a határleírás, valamint az ennek kiegészítéséül szolgáló 1:1 000 000 méretarányú térkép – amelyet a 28. cikk rögzít –, igen nagy általánosságban jelzi a határvonal menetét (községhatár-szint).
- A határszakaszok leírását azzal kezdi, vagy fejezi be, hogy a „...**helyszínen megállapítandó vonal**”, vagy „**a helyszínen megállapítandó pontig**”.
- E szöveg is utalt rá, hogy a békeszerződés életbelépése után a leírt határvonalat a terepen kell megállapítani, delimitálni.

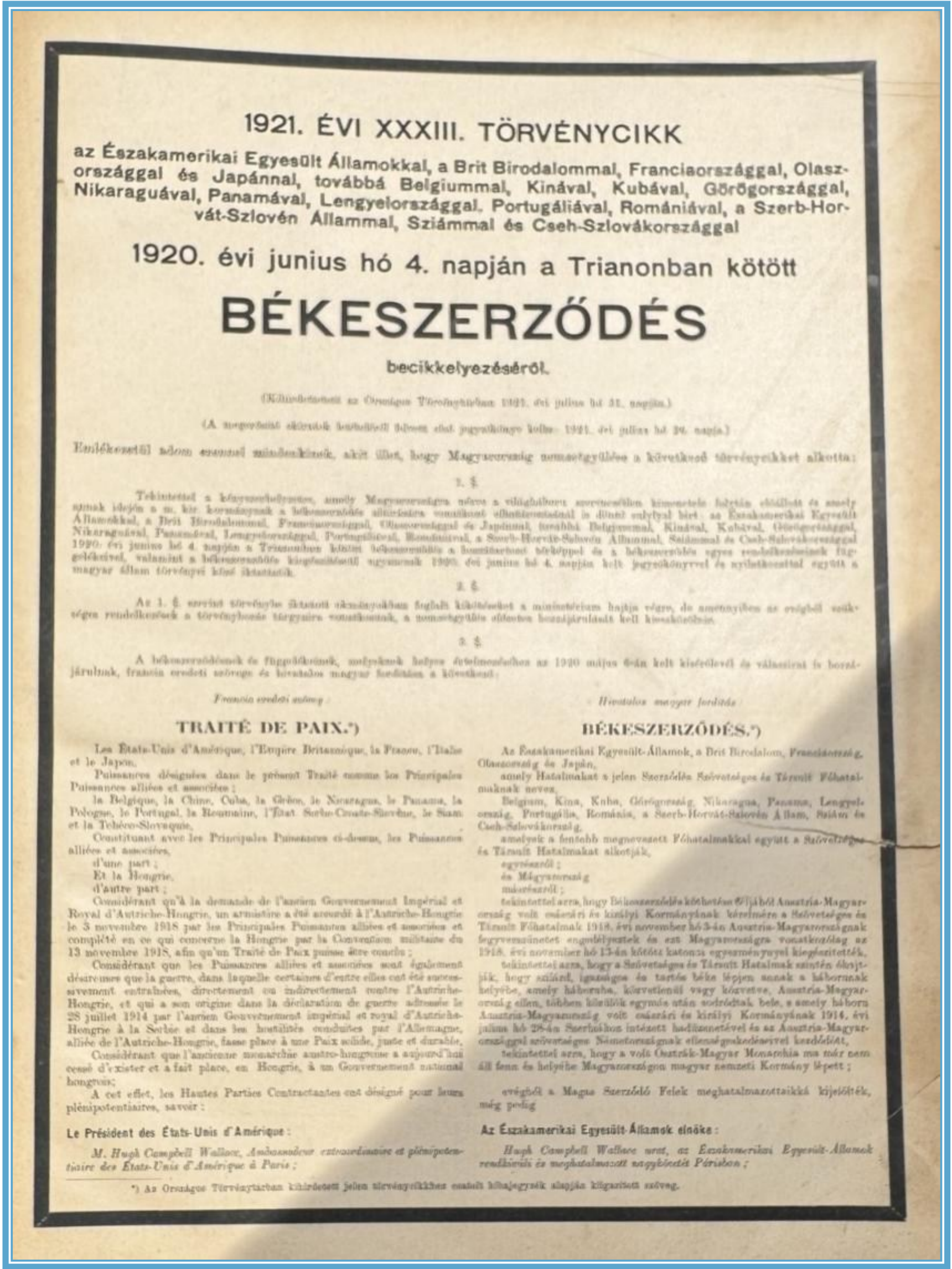
Kihirdetés – 1921. évi törvénycikk

28. Cikk. A jelen Szerződésben leírt határoknak megállapított részei a jelen Szerződéshez mellékelt **1:1.000.000** léptékű térképen meg vannak jelölve. **Abban az esetben, ha a szöveg és a térkép közt eltérés mutatkozik, a szöveg lesz az irányadó.**

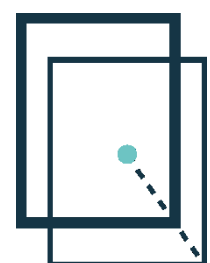
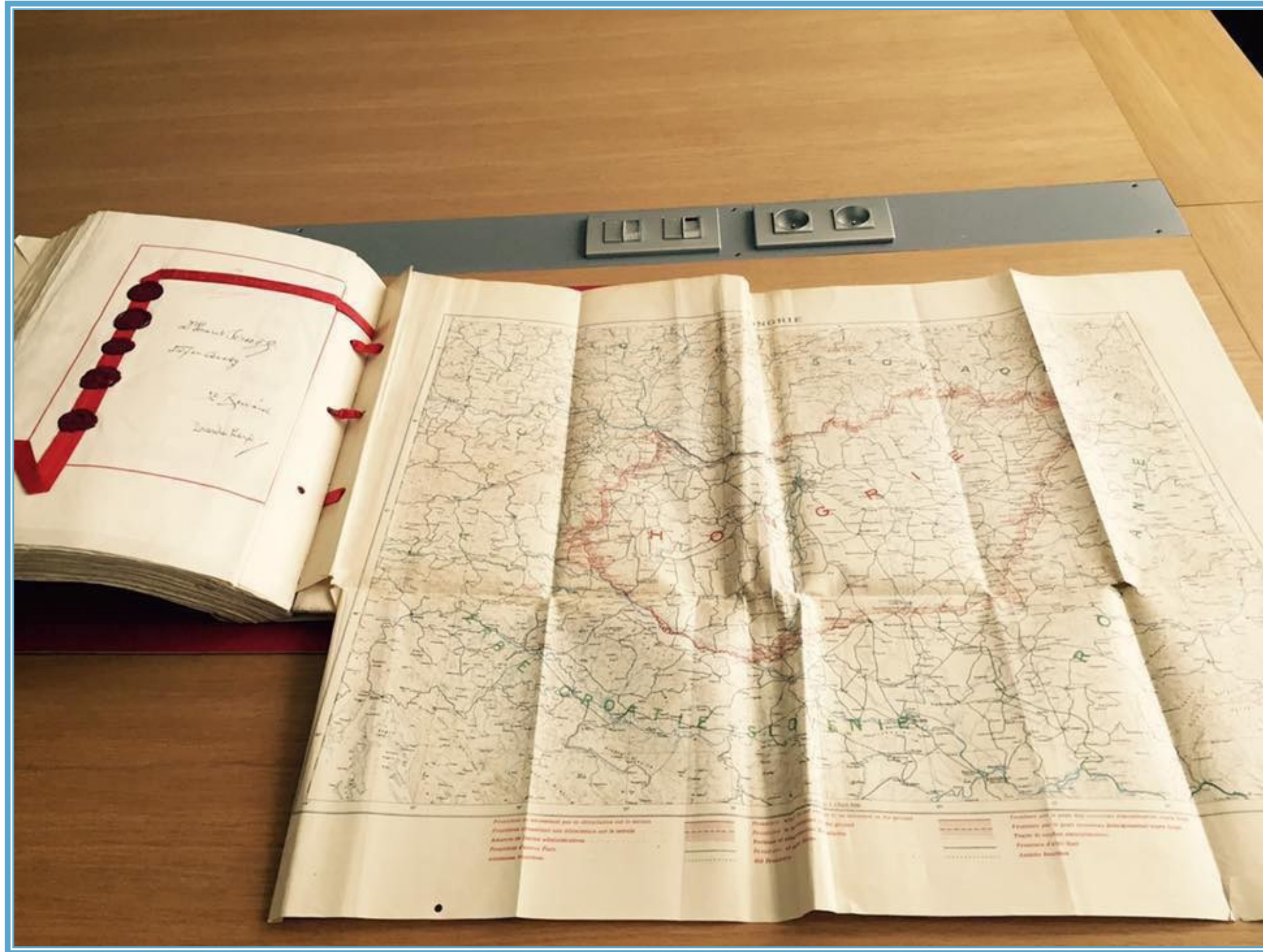
29. Cikk. A megjelölt határokat a helyszínén **határrendező bizottságok** fogják kitűzni, amely bizottságok összeállítását a jelen Szerződés vagy a Szövetséges és Társult Főhatalmak és az érdekelt Állam vagy Államok között kötendő szerződés határozza meg.

Az államhatár felmérésének kezdetei

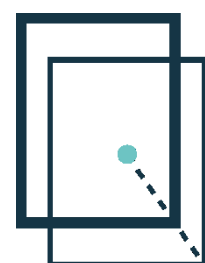
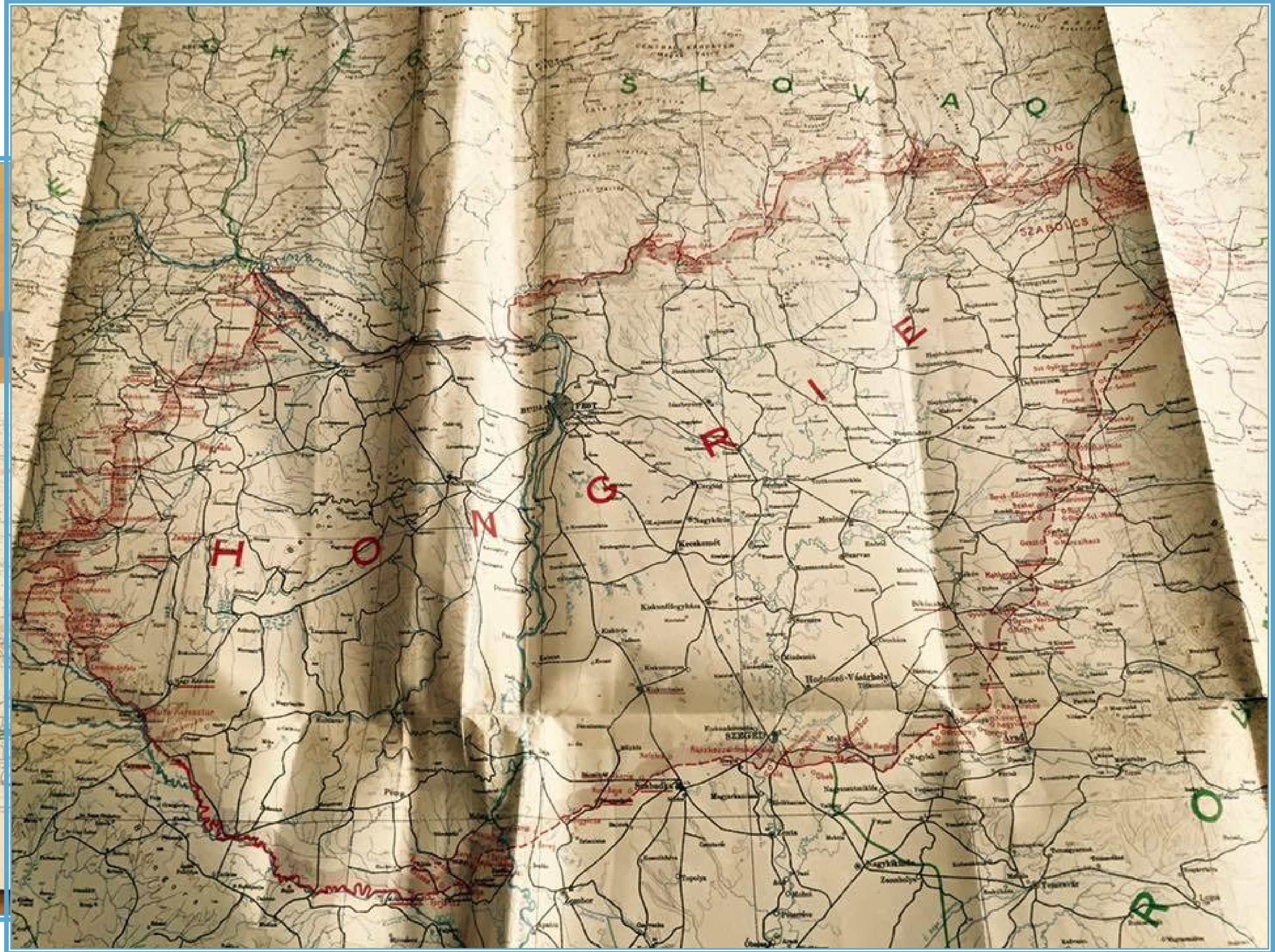
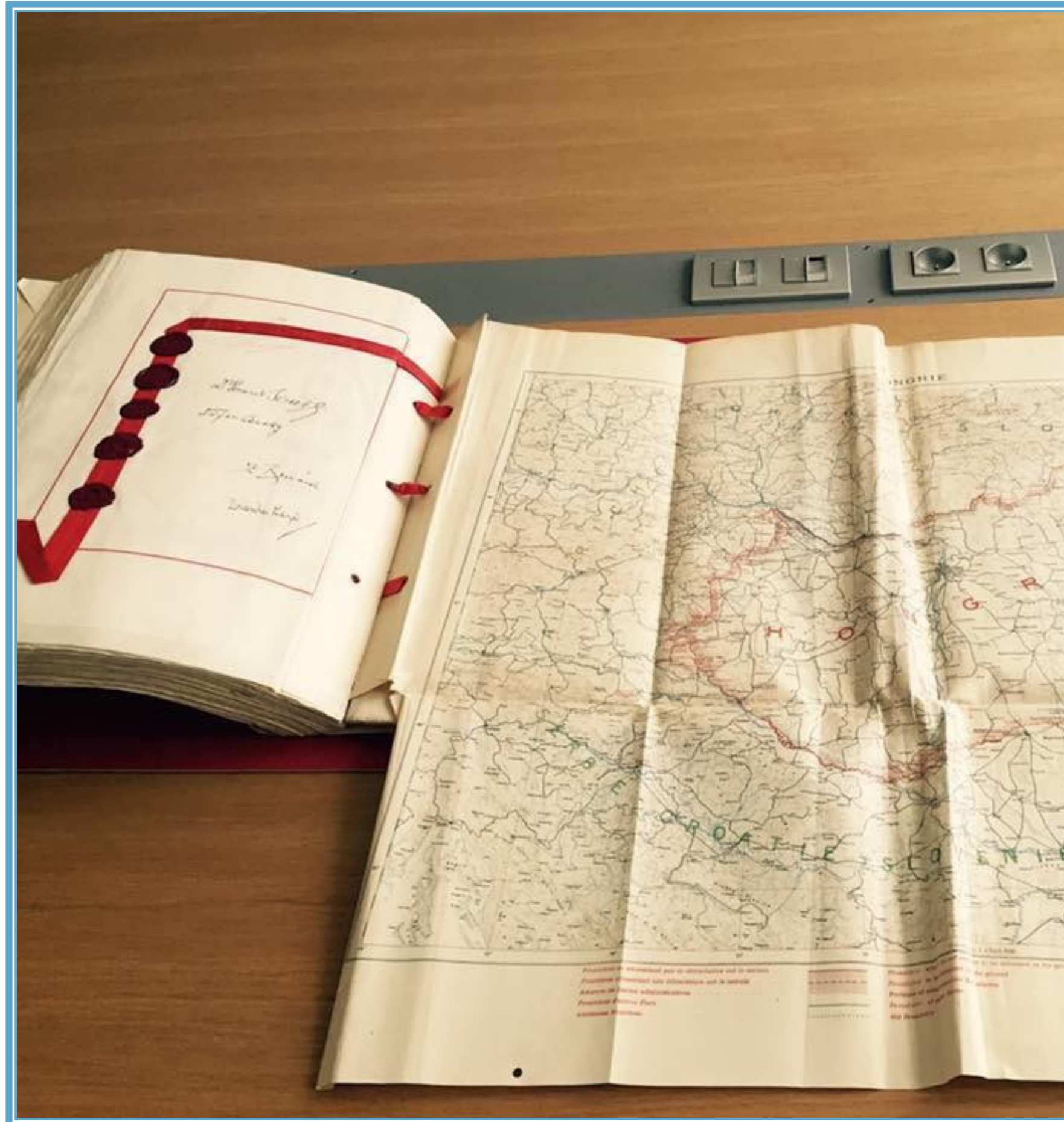

A Trianoni szerződés térképe

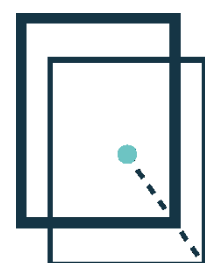
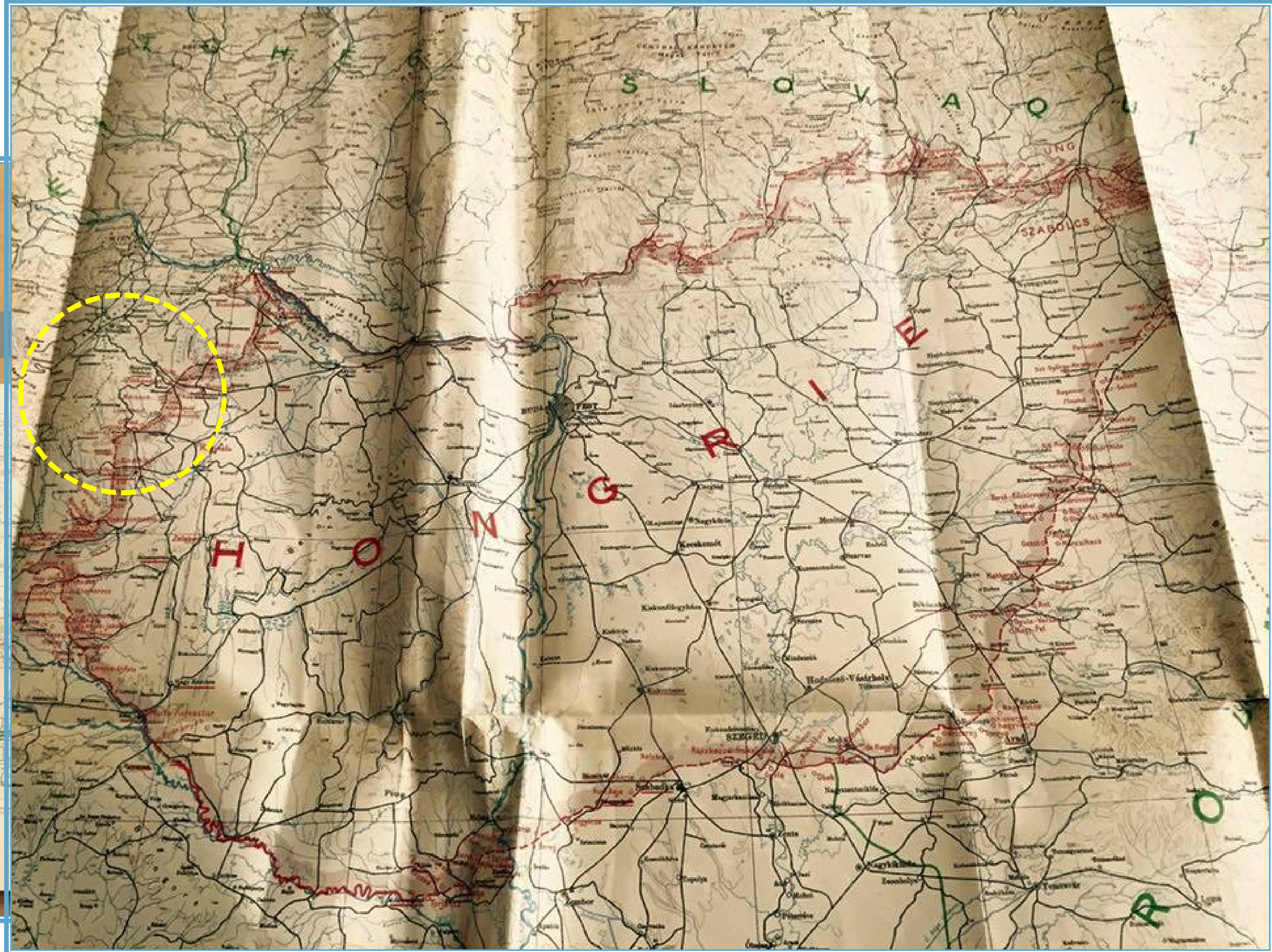
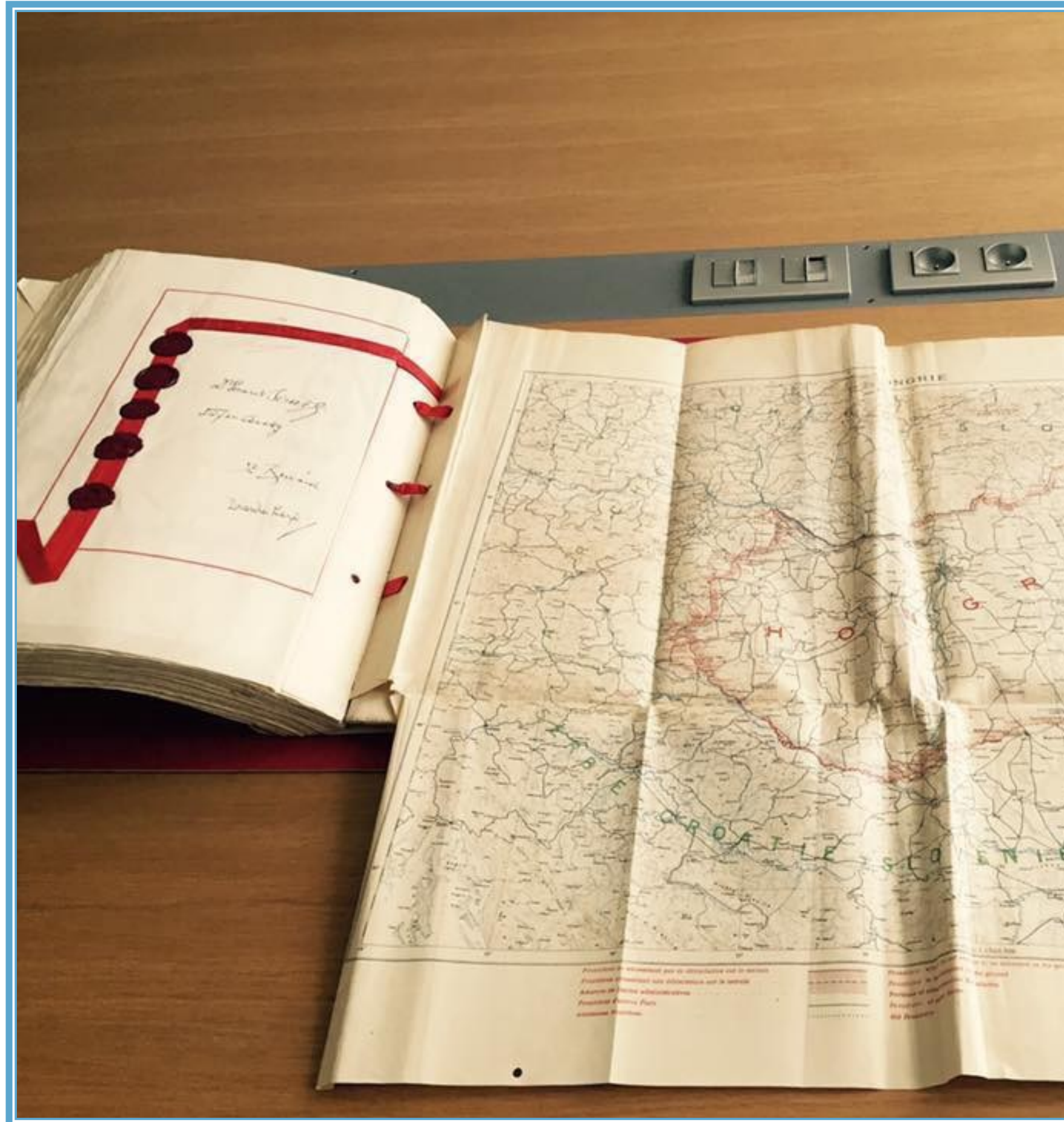

Az államhatár felmérésének kezdetei

A Trianoni szerződés térképe

A Trianoni szerződés térképe

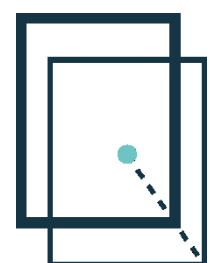
Határmegállapító bizottságok

A határmegállapító bizottságok a „*nem érdekelt*” tagokból: angol, francia, olasz és japán megbízottakból, valamint határszakaszonként az „*érdekelt államok*” delegációiból (csehszlovák, román, jugoszláv, osztrák), továbbá a *magyar* delegációból, valamint a megfelelő segédszemélyzetből álltak fel.

A csehszlovák–magyar határ meghatározására létrehozott nemzetközi bizottság első ülését 1921. július 27-én tartotta Brünnben, ezt követően még **37** alkalommal 1925-ig.

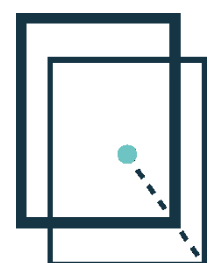
Hivatalos székhelye Vác, Pozsony, végül Budapest.

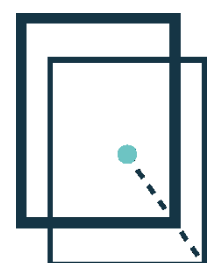
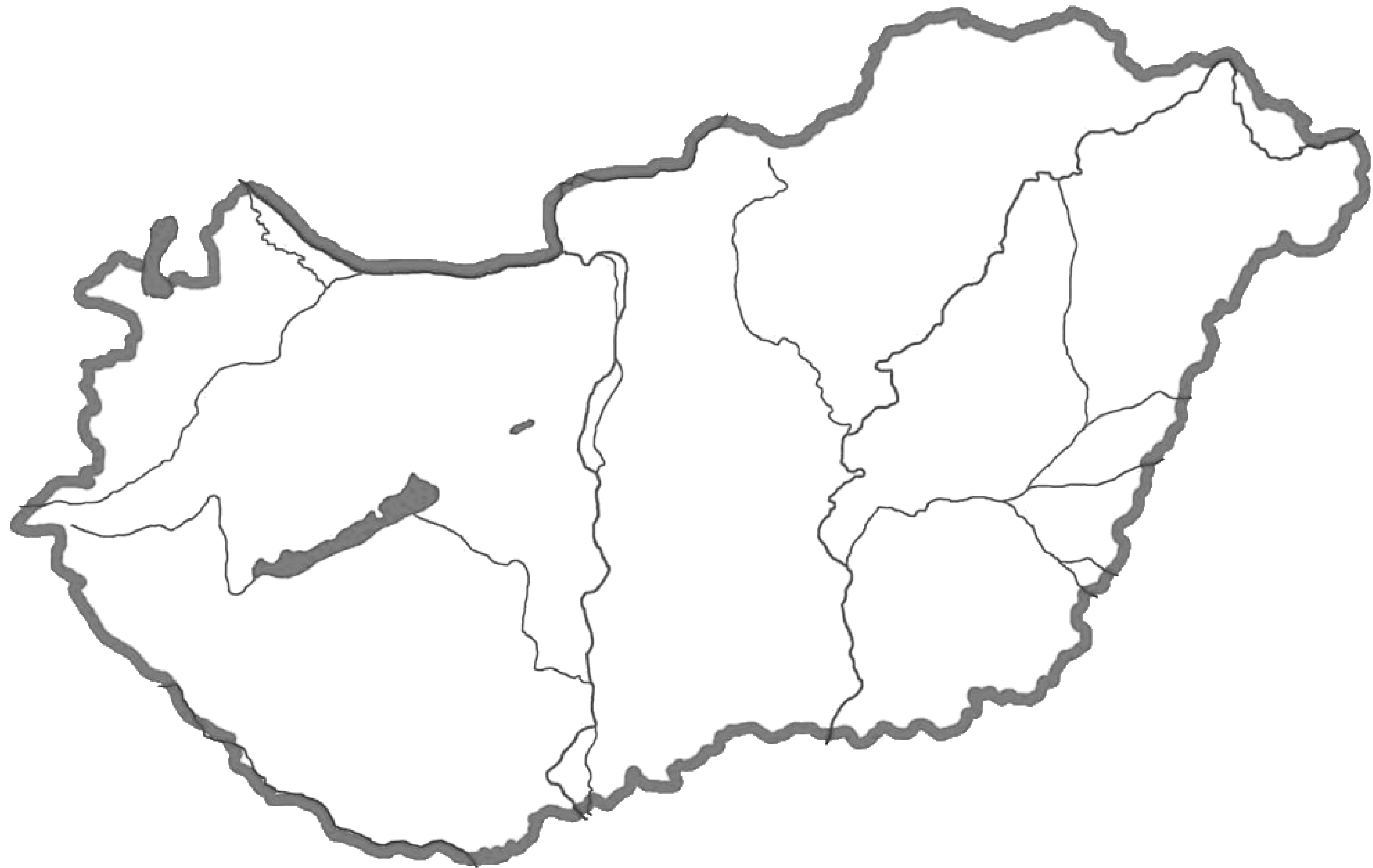
Részletes utasítás

Annak érdekében, hogy a határmegjelölési és demarkációs munkák során azonos eljárás legyen mindkét fél részéről, a nagykövetek konferenciája **Részletes Utasítást** dolgozott ki a határmegjelölési munkákra vonatkozóan. Ez nem csak a határmegjelölés módszertanát és a jövőbeli határdokumentumok műszaki paramétereit határozta meg, hanem a határmegállapító bizottságok tevékenységével kapcsolatos kérdéseket is.

A bizottságok hatásköre teljes mértékben kiterjedt nemcsak a „**helyszínén megállapítandó vonal**” néven megjelölt határvonalrészek megállapítására, hanem ha valamelyik érdekelt Állam kéri, s a bizottság azt helyénvalónak találja, a közigazgatási határok útján megjelölt **határvonalrészletek felülvizsgálására**.

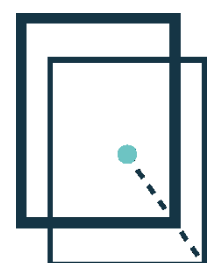
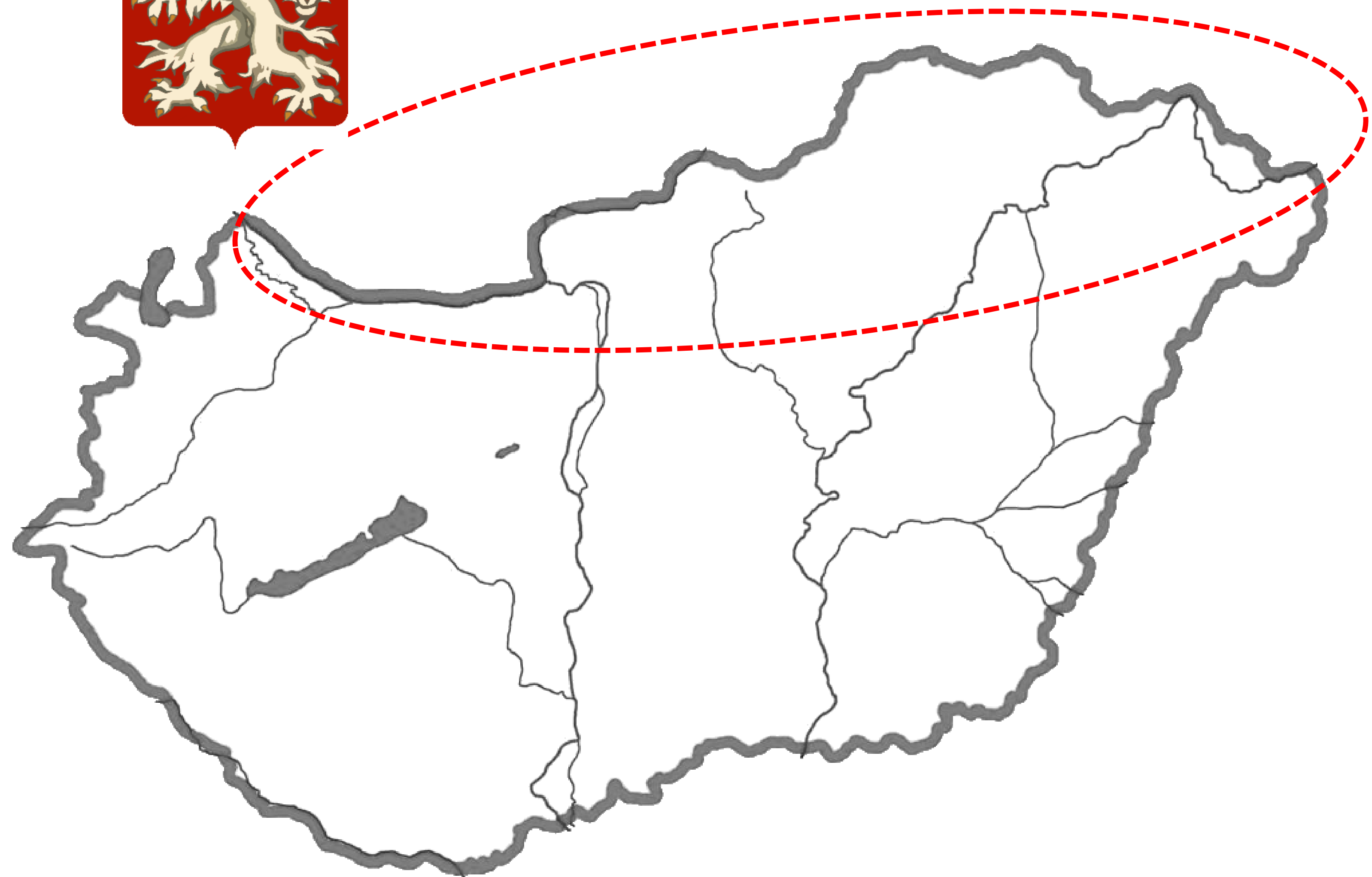
Vetületi rendszerek

Az államhatár felmérésének kezdetei

Vetületi rendszerek

Budapesti Sztereografikus Vetületi Rendszer

Az államhatár felmérésének kezdetei

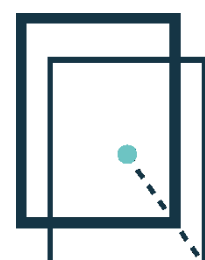
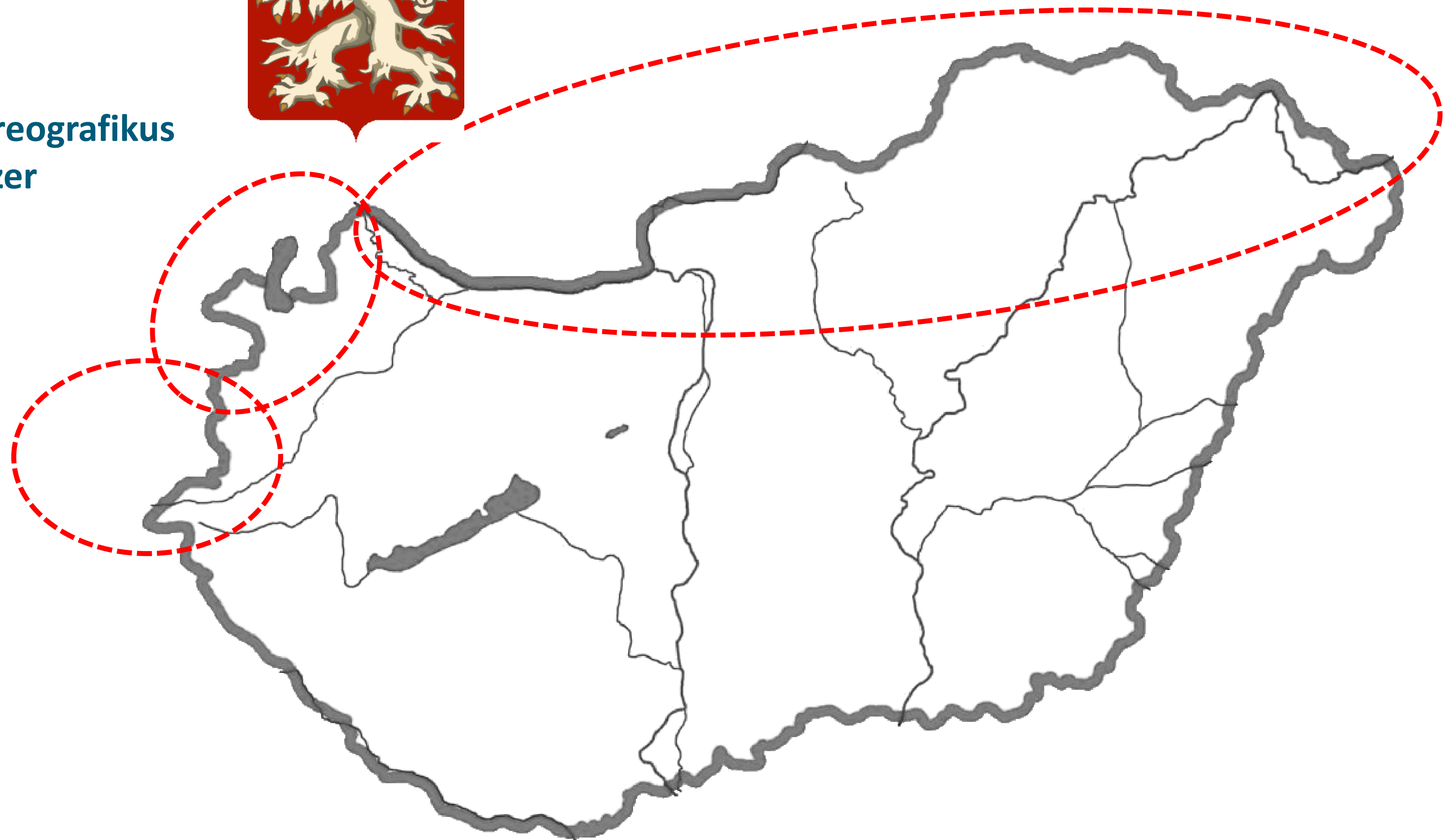
Vetületi rendszerek

Budapesti Sztereografikus Vetületi Rendszer

Budapesti Sztereografikus
Vetületi Rendszer

Hengervetület Középső
Rendszer

Az államhatár felmérésének kezdetei

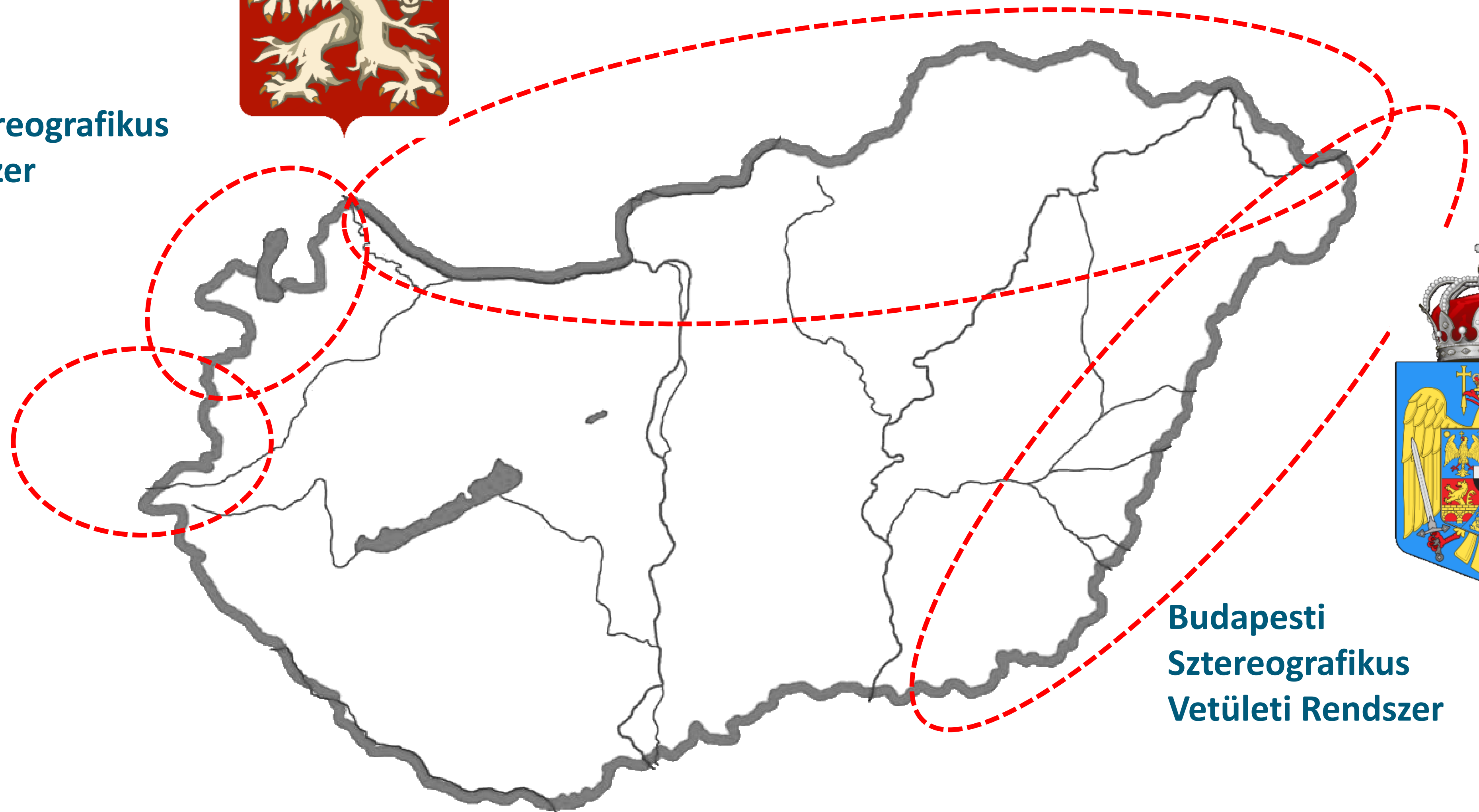
Vetületi rendszerek

Budapesti Sztereografikus Vetületi Rendszer

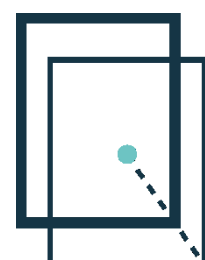
Budapesti Sztereografikus
Vetületi Rendszer

Hengervetület Középső
Rendszer

Budapesti
Sztereografikus
Vetületi Rendszer

Az államhatár felmérésének kezdetei

Vetületi rendszerek

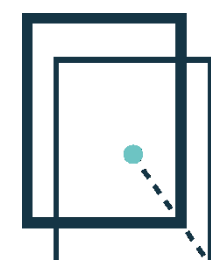
Budapesti Sztereografikus Vetületi Rendszer

Budapesti Sztereografikus
Vetületi Rendszer

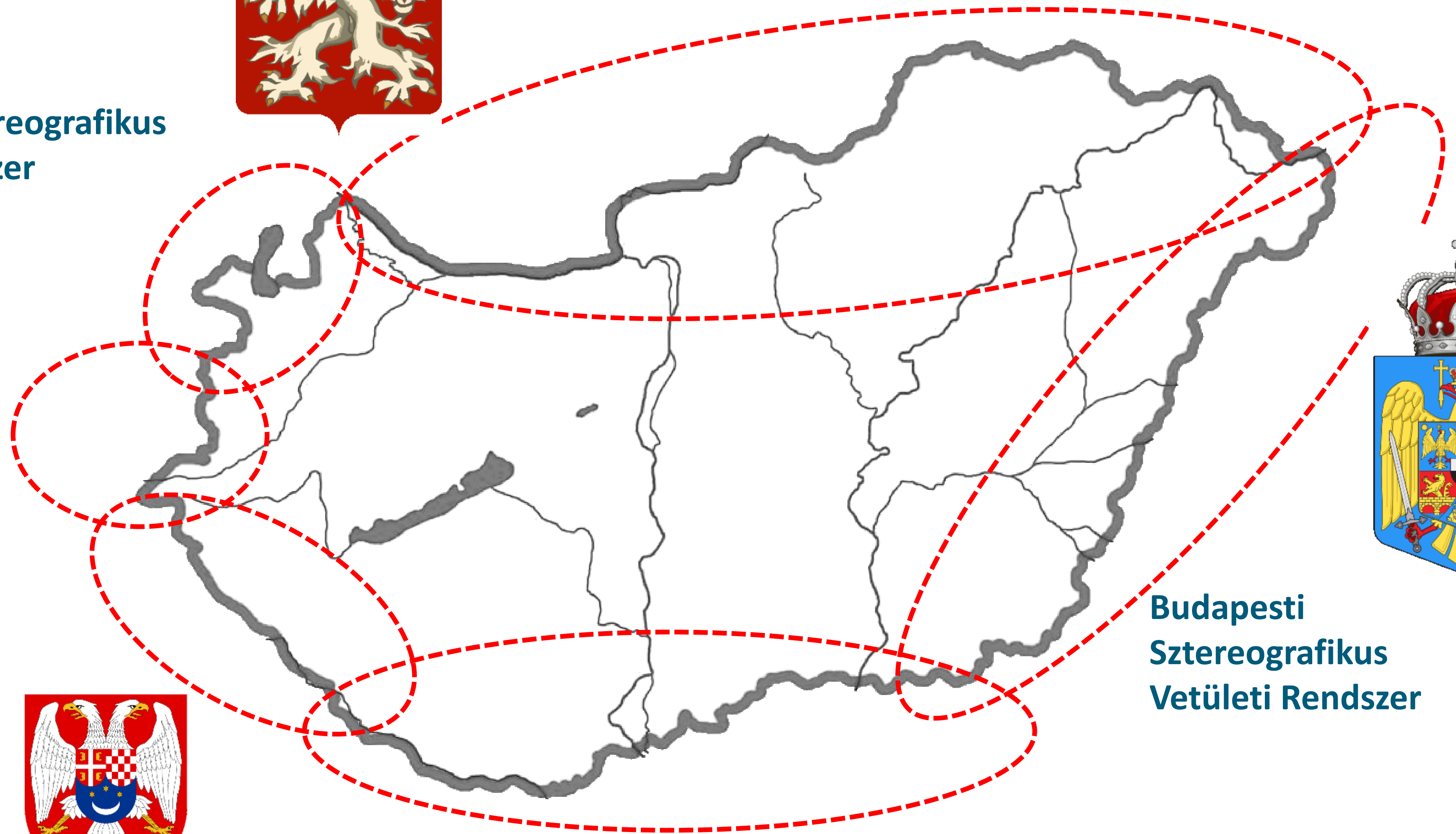

Hengervetület Középső
Rendszer

Hengervetület
Középső
Rendszer

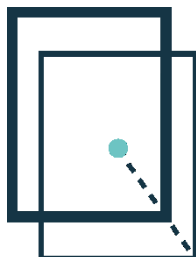

Az államhatár felmérésének kezdetei

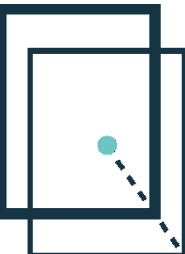
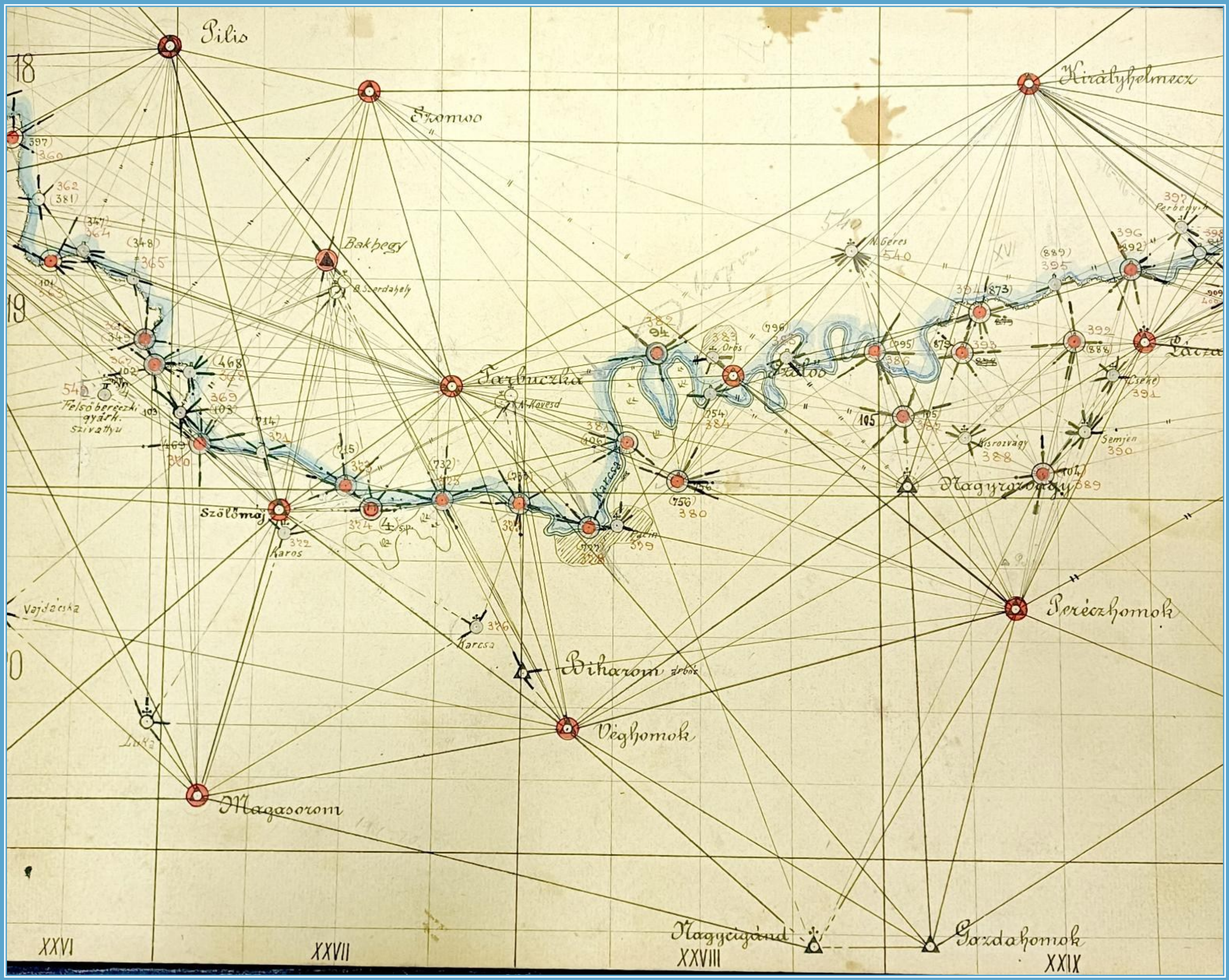

Budapesti
Sztereografikus
Vetületi Rendszer

Hengervetület Déli Rendszer

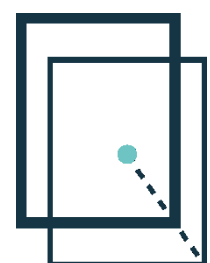
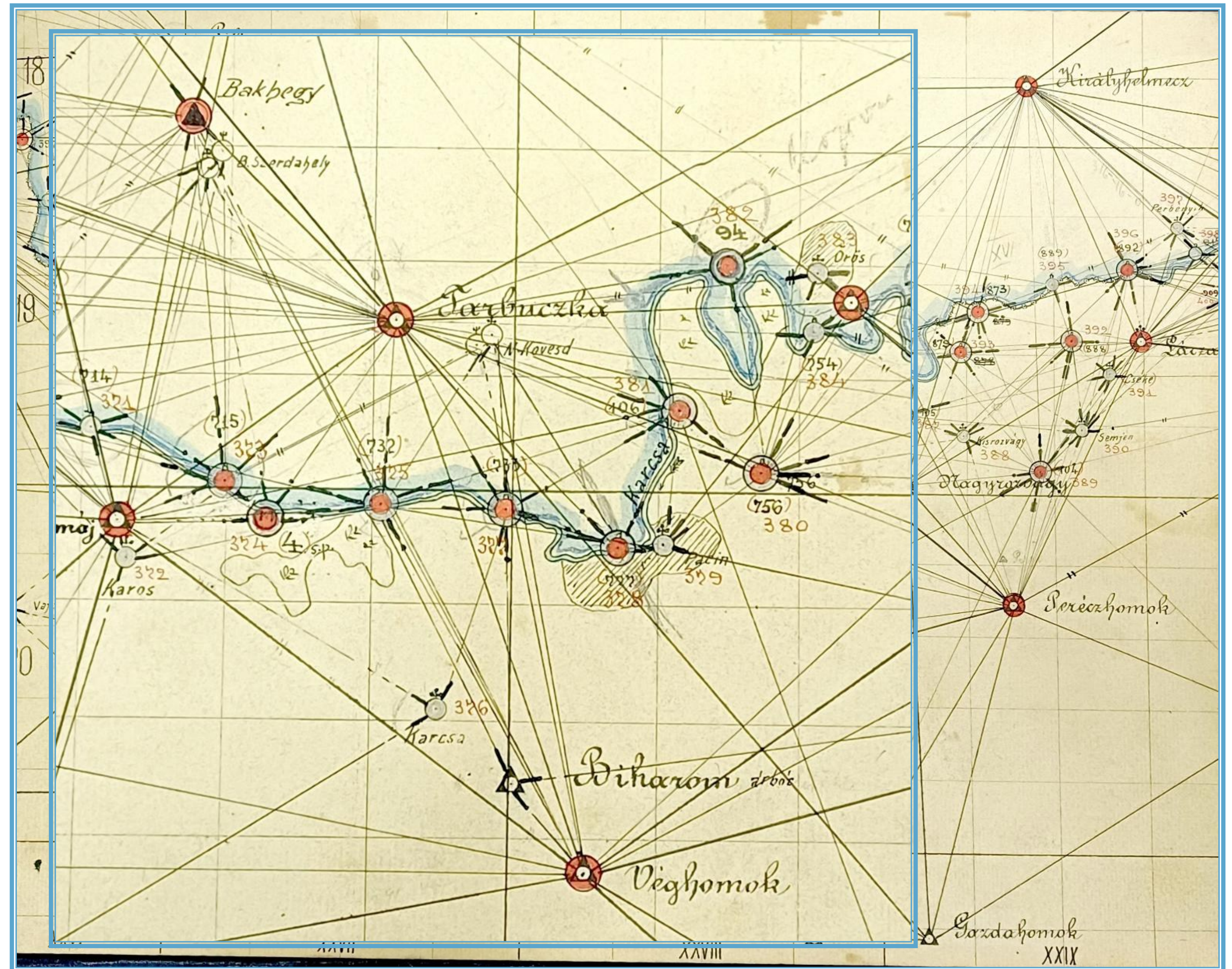

Háromszögelés

Az államhatár felmérésének kezdetei

Háromszögelés

Az államhatár felmérésének kezdetei

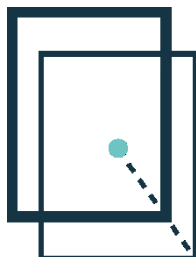
Vízszintes szögmérés

Magyar kir. állami földmérés.

Stereografikus bűdai rendszerben mértékben!

A háromszögelési pontok összehrendezőinek jegyzéke.

A pont neve és minősége	A vízszintes szögek kézi könyvének lapszáma	Összehrendezők		A szelvényre vonatkozó összehrendezők				
		Y (R.)	X (M.)	☐ mértföld		szelvény	rendező	metszék
				Osz.	R.			
Lőhullástető		- 76321. 189	- 69674. 753	XI.	23.	di	0461.84	1401.30
Józsefváros		- 78469. 545	- 79273. 382	XI	22	cg	713.71	379.65
Doboshegytető		- 69158. 507	- 77399. 267	X	22	dh	885.08	22.74
Ragácshegy		- 69482. 907	- 82232. 440	X	22	de	1209.48	304.34
Demesó		- 76244. 223	- 82024. 194	XI	22	de.	384.87	096.09
Serkivár		- 76013. 226	- 89179. 031	XI	21	df.	153.88	1182.18
Vörsdohor-hegy		- 80509. 612	- 85424. 776	XI	21	bh.	857.29	462.30
Órberc		- 80873. 068	- 85996. 709	XI	21	bh.	1220.74	1034.23
Szaboszlőtető		- 83452. 453	- 88211. 524	XII	21	df.	07.16	214.67

Vízszintes szögmérés

Magyar kir. állami földmérés.

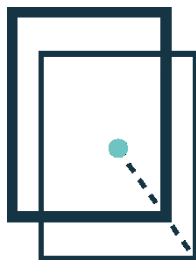
Stereografikus bűdai

A háromszögelési pontok

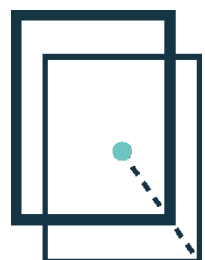
A pont neve és minősége	A vízszintes szögek kézi könyvének lapszáma	Összrend Y (R.)
Lőhullástető		- 76321. 189 -
Józsefváros		- 78469. 545 -
Doboslegytető		- 69158. 507 -
Ragácshegy		- 69482. 907 -
Demes		- 76244. 223 -
Serkivár		- 76013. 226 -
Vörsdohor-hegy		- 80509. 612 -
Órberce		- 80873. 068 -
Szabószőlőtető		- 83452. 453 -

Álláspont: *Kerekyártó bükke közp.*

Az irányzott pont neve vagy száma	I távcső állás	I közép értéke	II távcső állás	II közép értéke	I és II közép értéke	Közpon-tositás	I és II közép értéke a központban
1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Hársos</i>					0. 0 0.4		0 0 0.0
<i>Vagyhalgató</i>					31 5 11.9		31 5 11.5
<i>Kőnyadomb</i>					41 32 28.7		41 32 28.3
<i>Bányatető</i>					50 37 32.8		50 37 32.4
<i>Kőnyahegy</i>					94 6 29.6		94 6 29.2
<i>Dobogó</i>					105 34 30.7		105 34 30.3
<i>Alaujár tor</i>					126 9 14.0		126 9 13.6
<i>Szurokhegy</i>					141 19 18.5		141 19 18.1
<i>Herman ház f.</i>					283 26 0.4		283 26 0.0

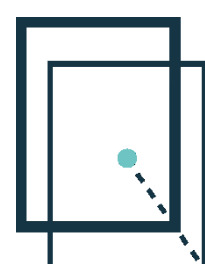

Háromszögelési pontok

Az államhatár felmérésének kezdetei

Háromszögelési pontok

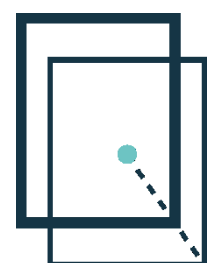
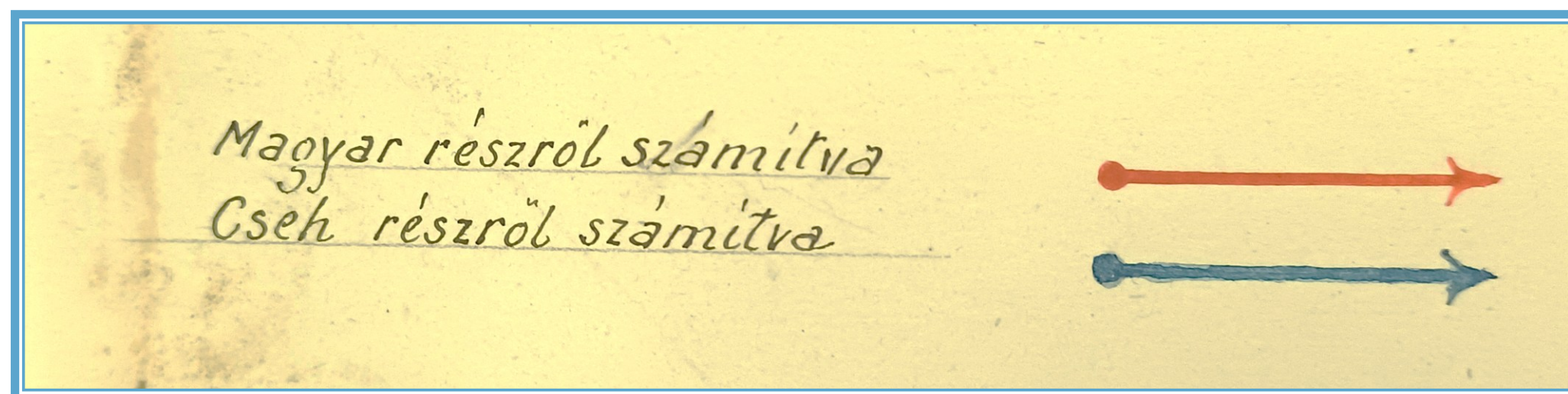
Az államhatár felmérésének kezdetei

Sokszögelés

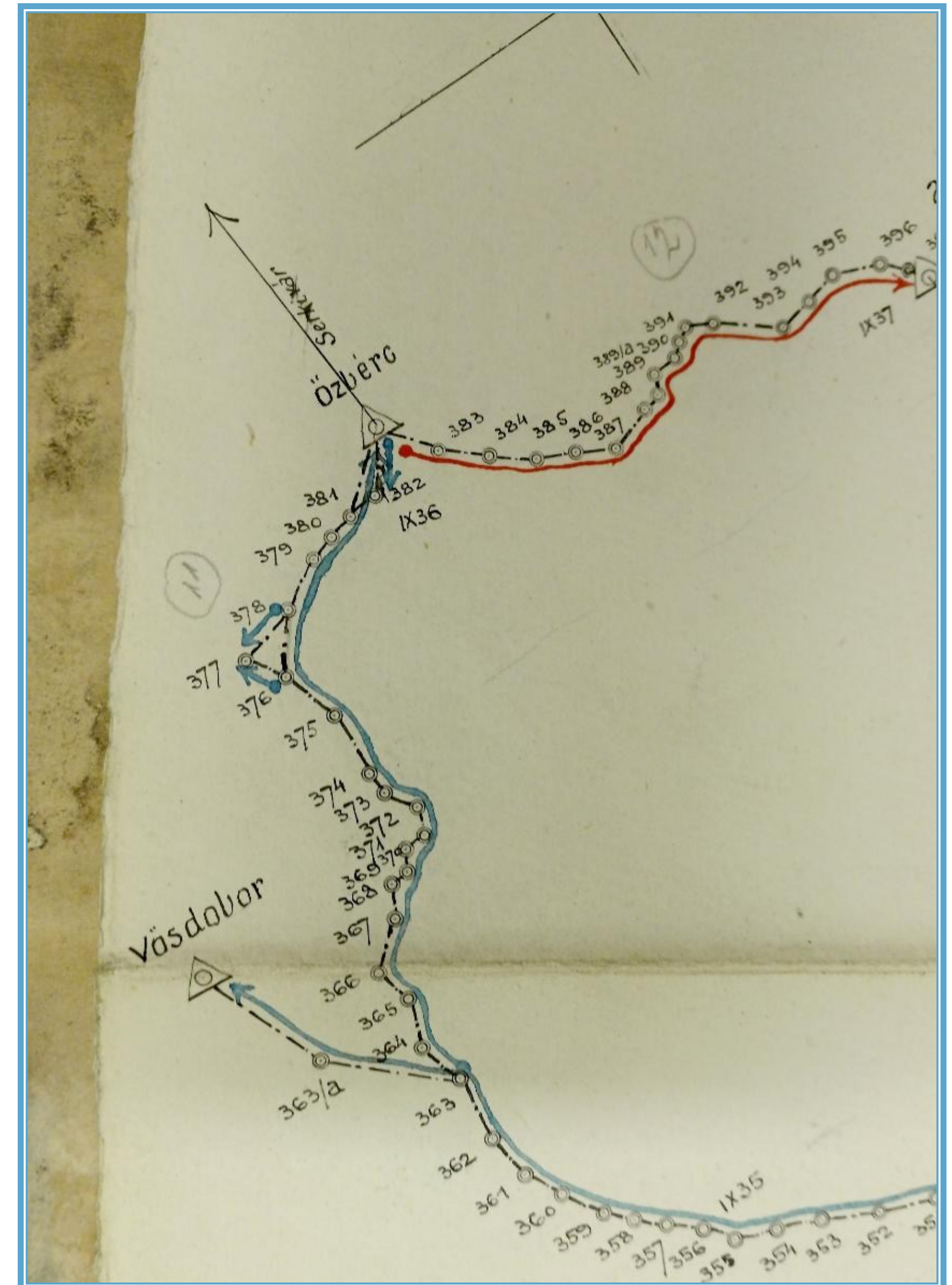
832 km

19 munkaszakasz

19 mérnökség

Az államhatár felmérésének kezdetei

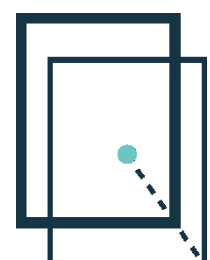
Sokszögelés

832 km

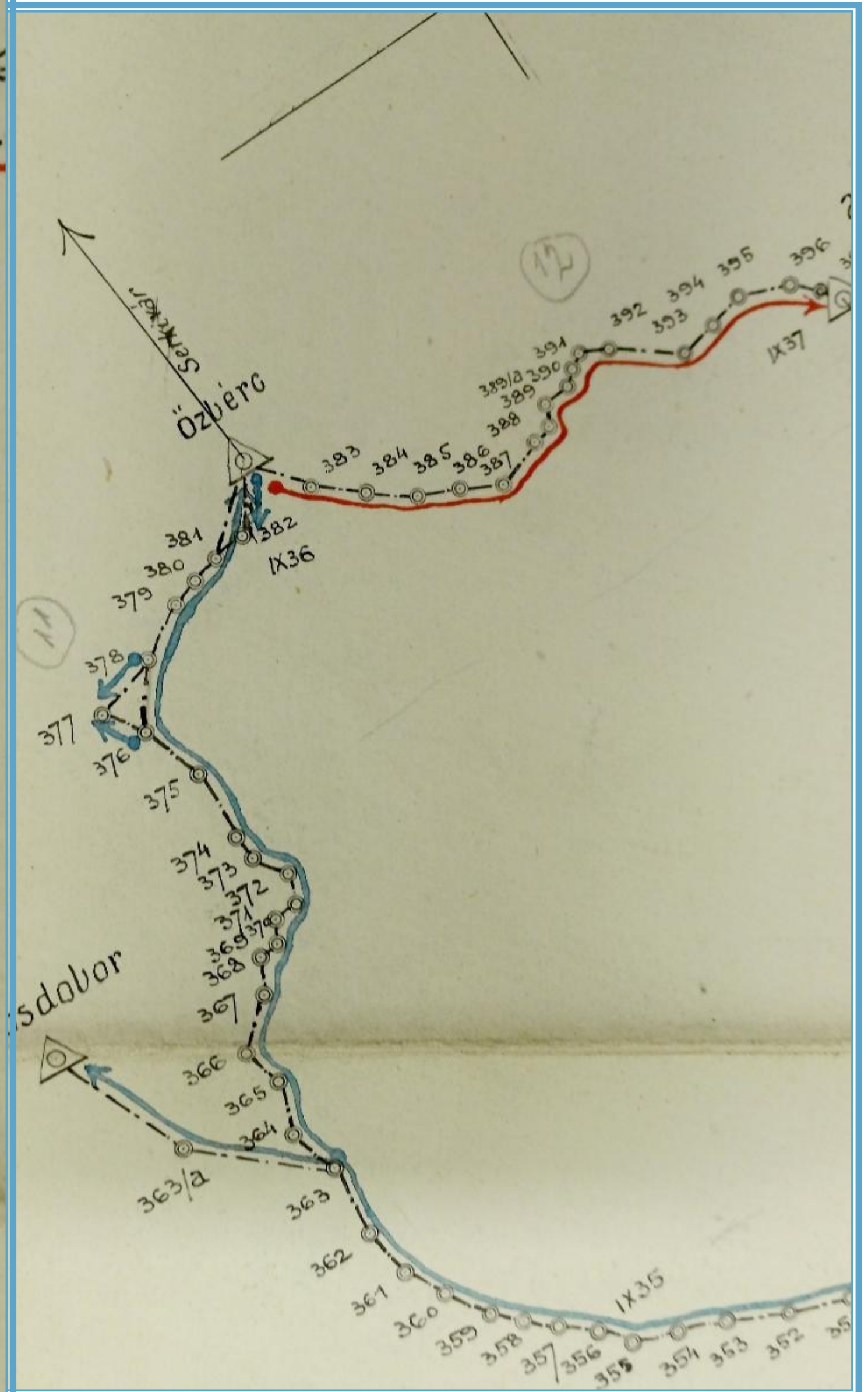
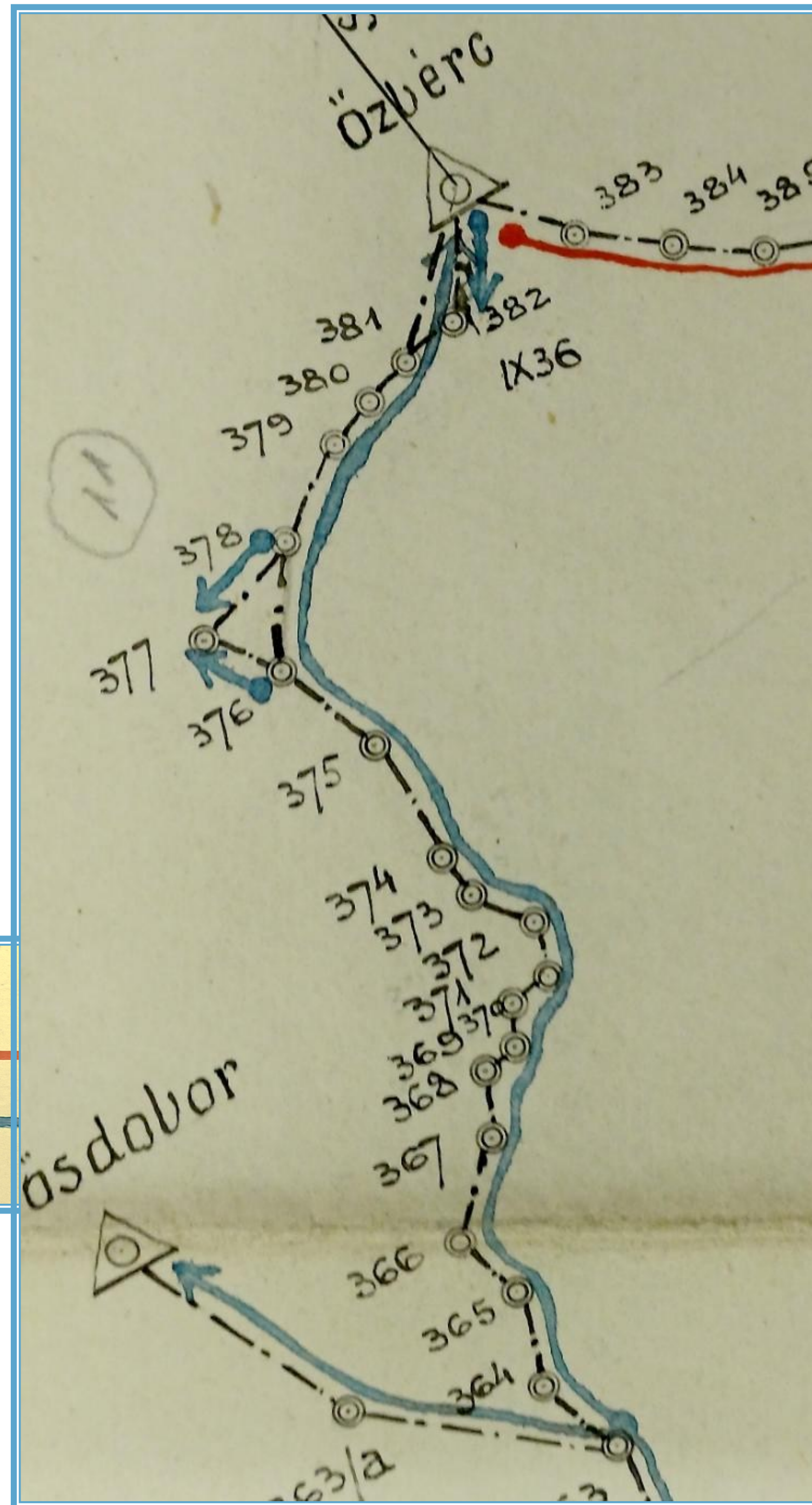
19 munkaszakasz

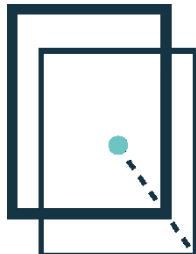
19 mérnökiség

Magyar részről számítva
Cseh részről számítva

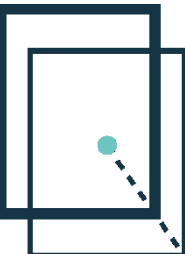
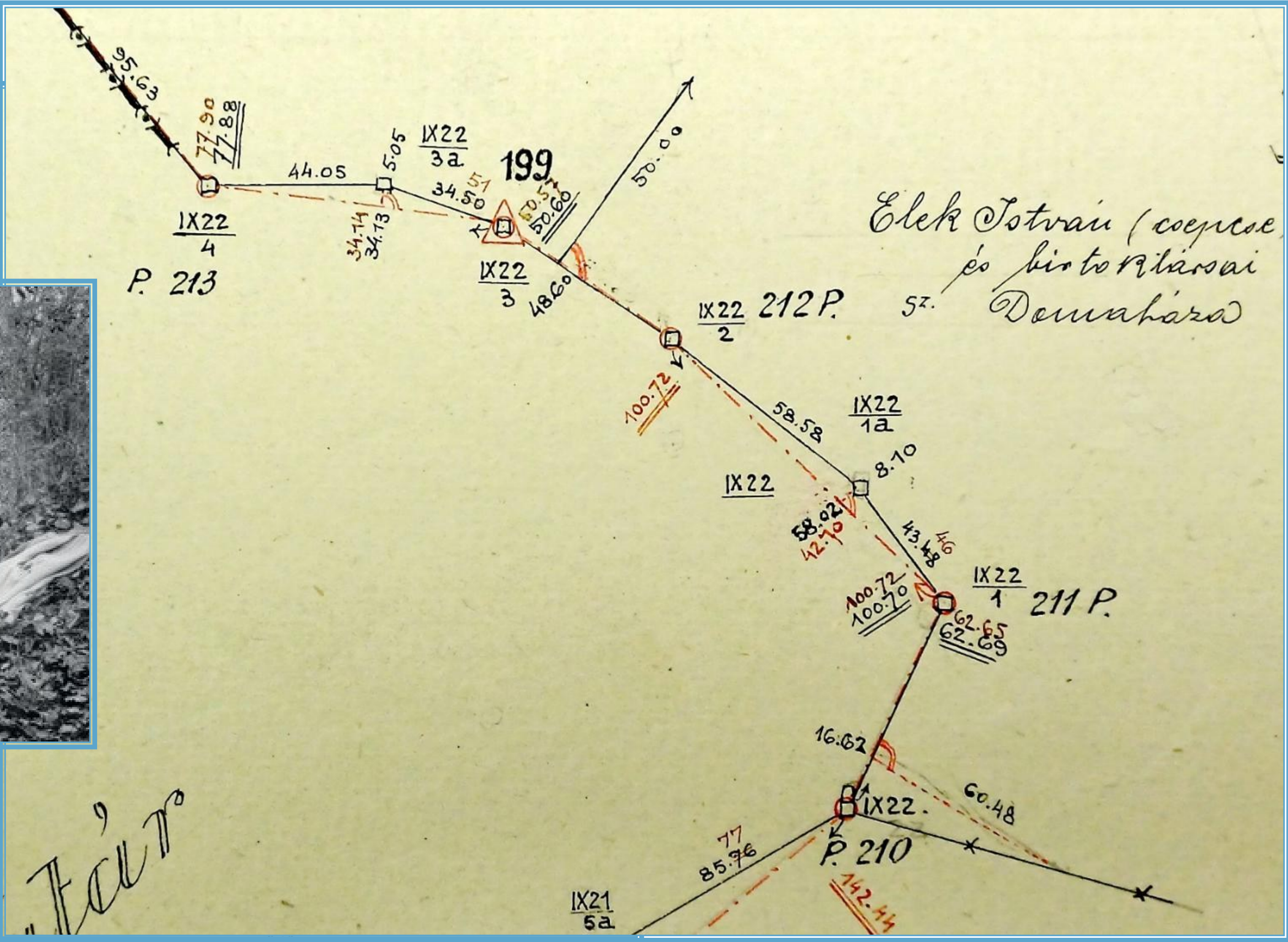
Az államhatár felmérésének kezdetei

Sokszögelés

1:2880

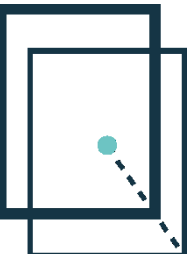
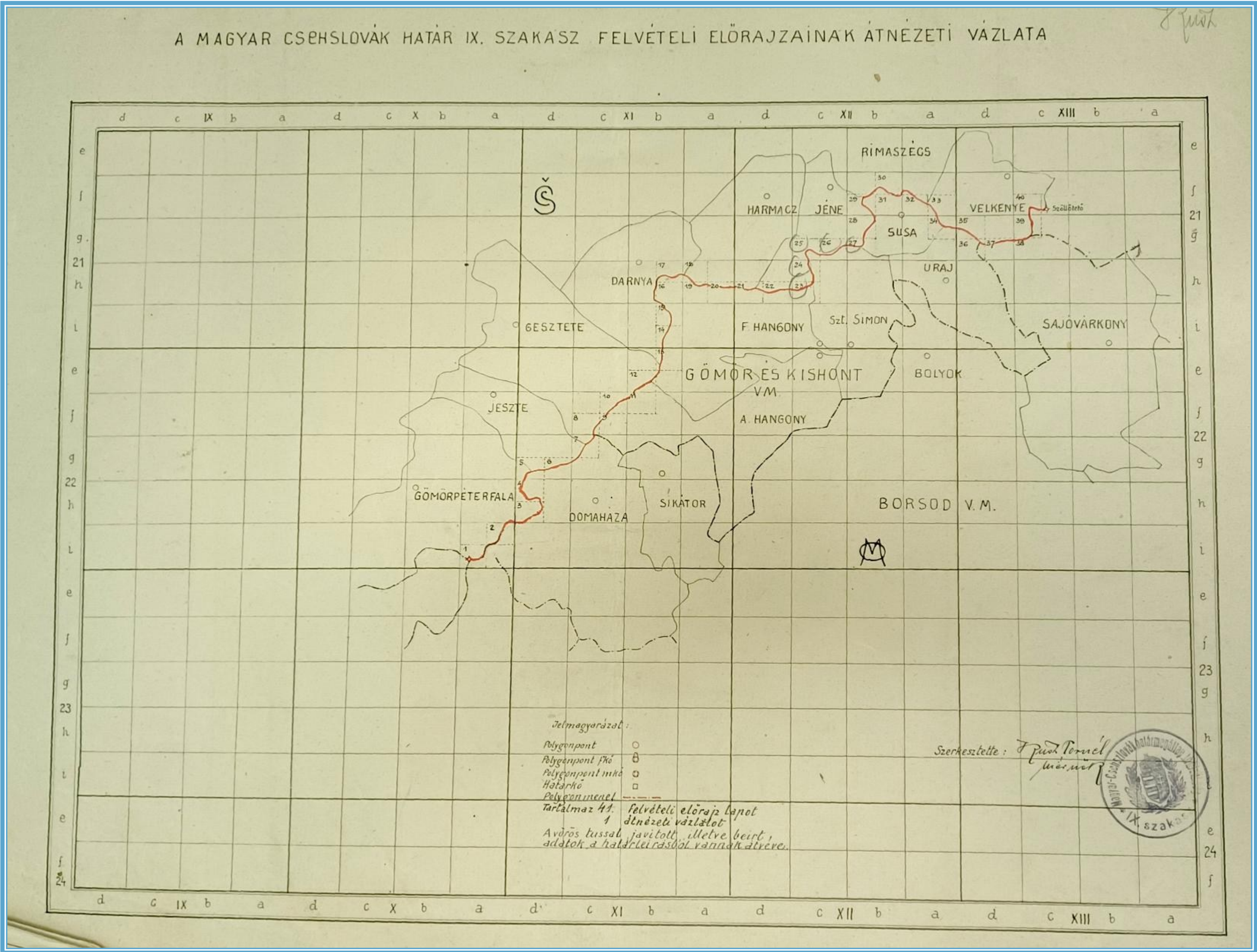
Az államhatár felmérésének kezdetei

Felvételezés

Ortogonalis felmérés

Felvételi előrajz

Szelvénybeosztás

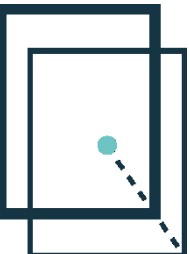
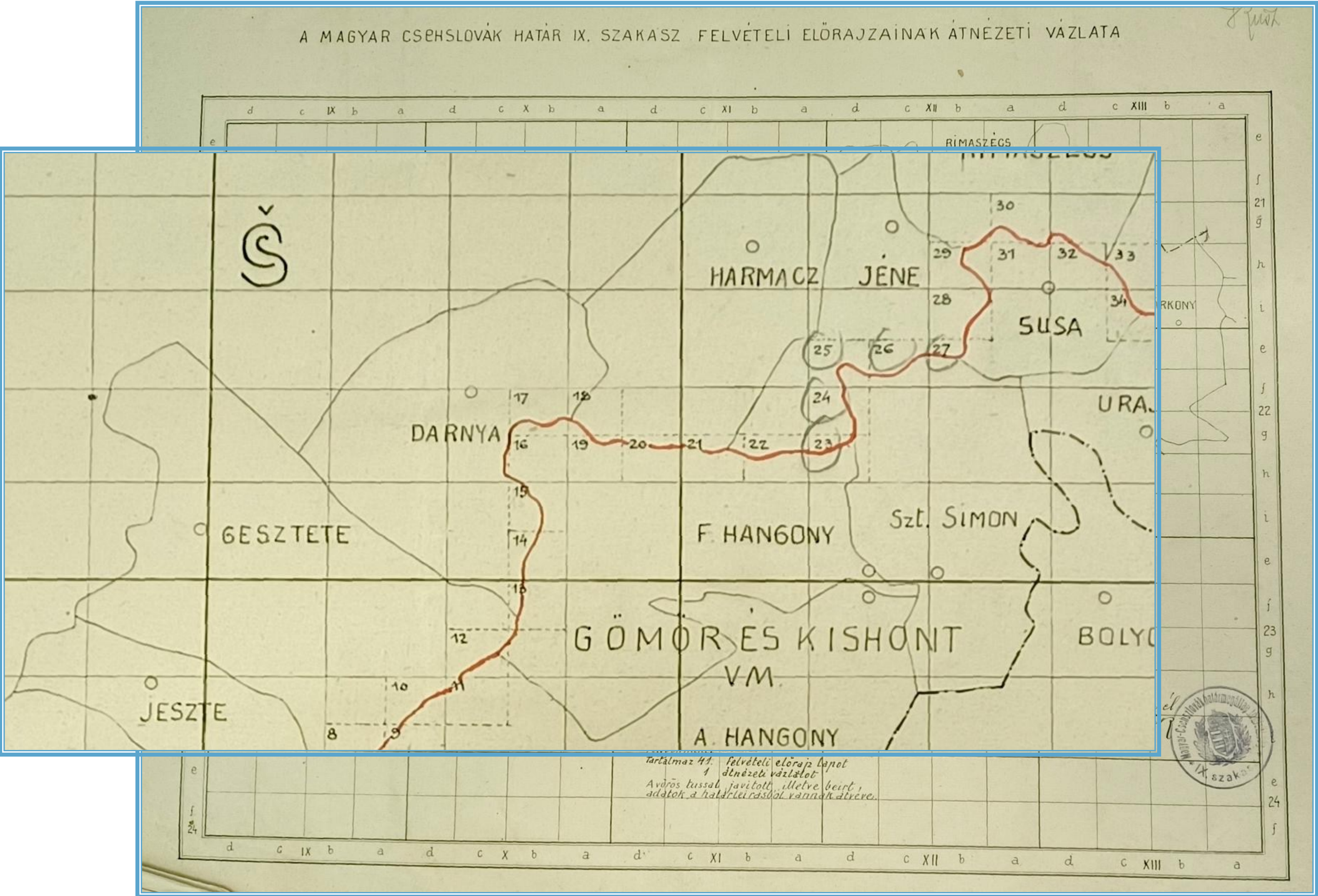
Az államhatár felmérésének kezdetei

Felvételezés

Ortogonalis felmérés

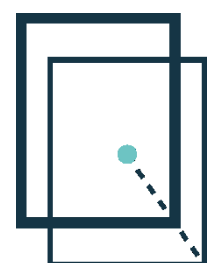
Felvételi előrajz

Szelvénybeosztás

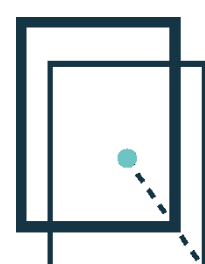
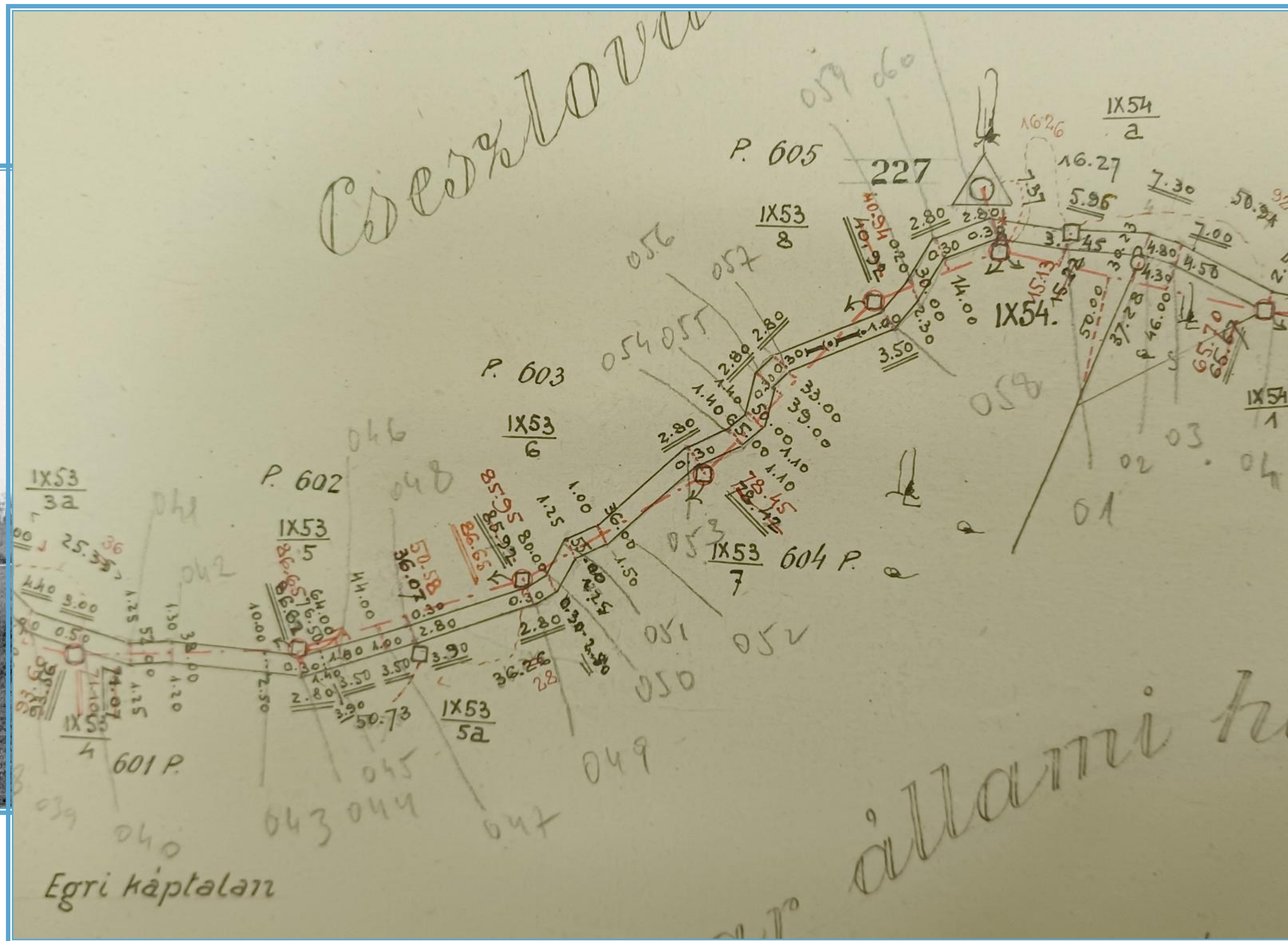

Az államhatár felmérésének kezdetei

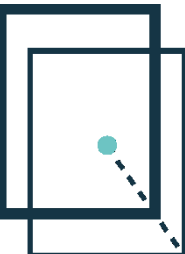
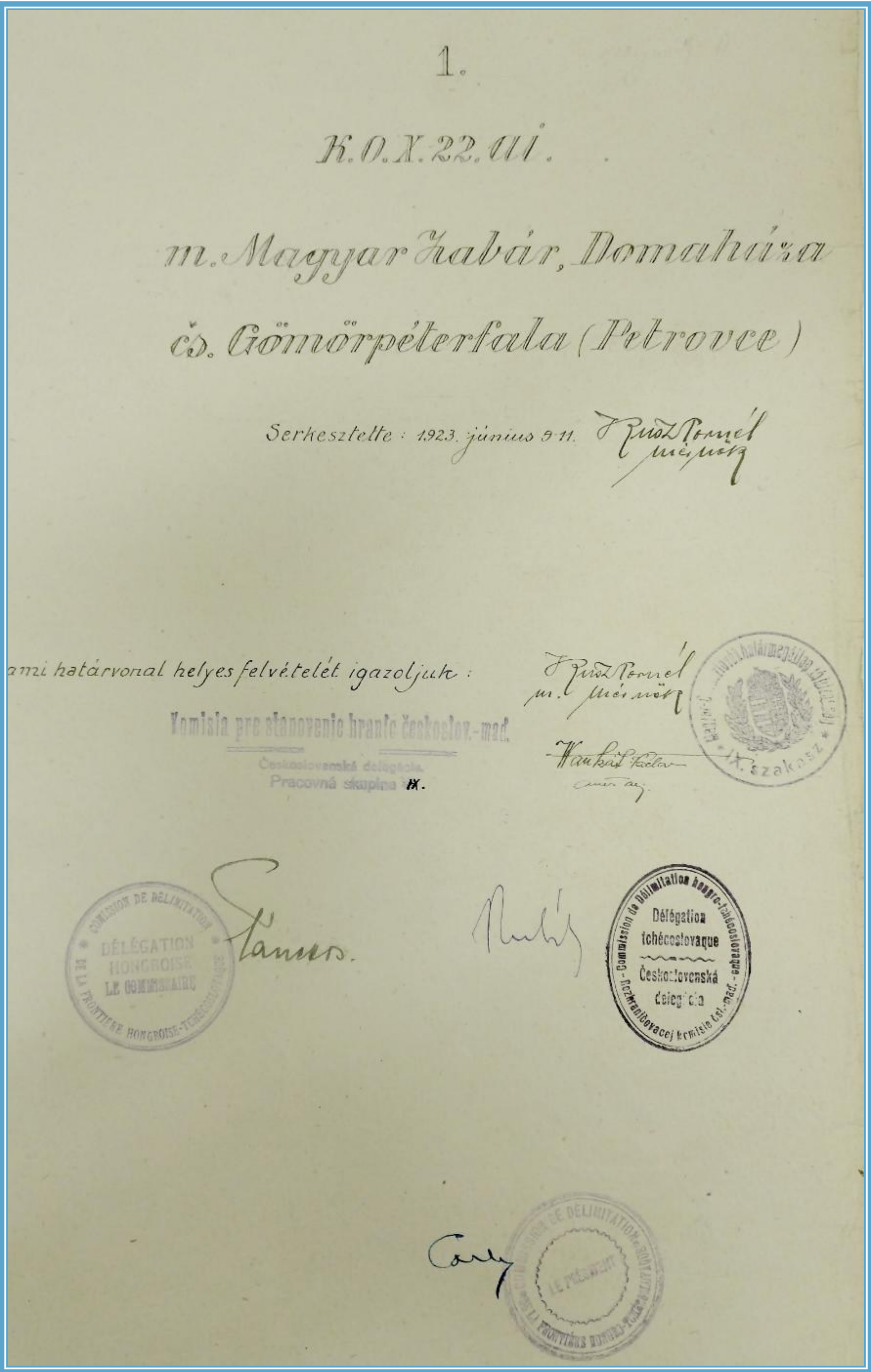
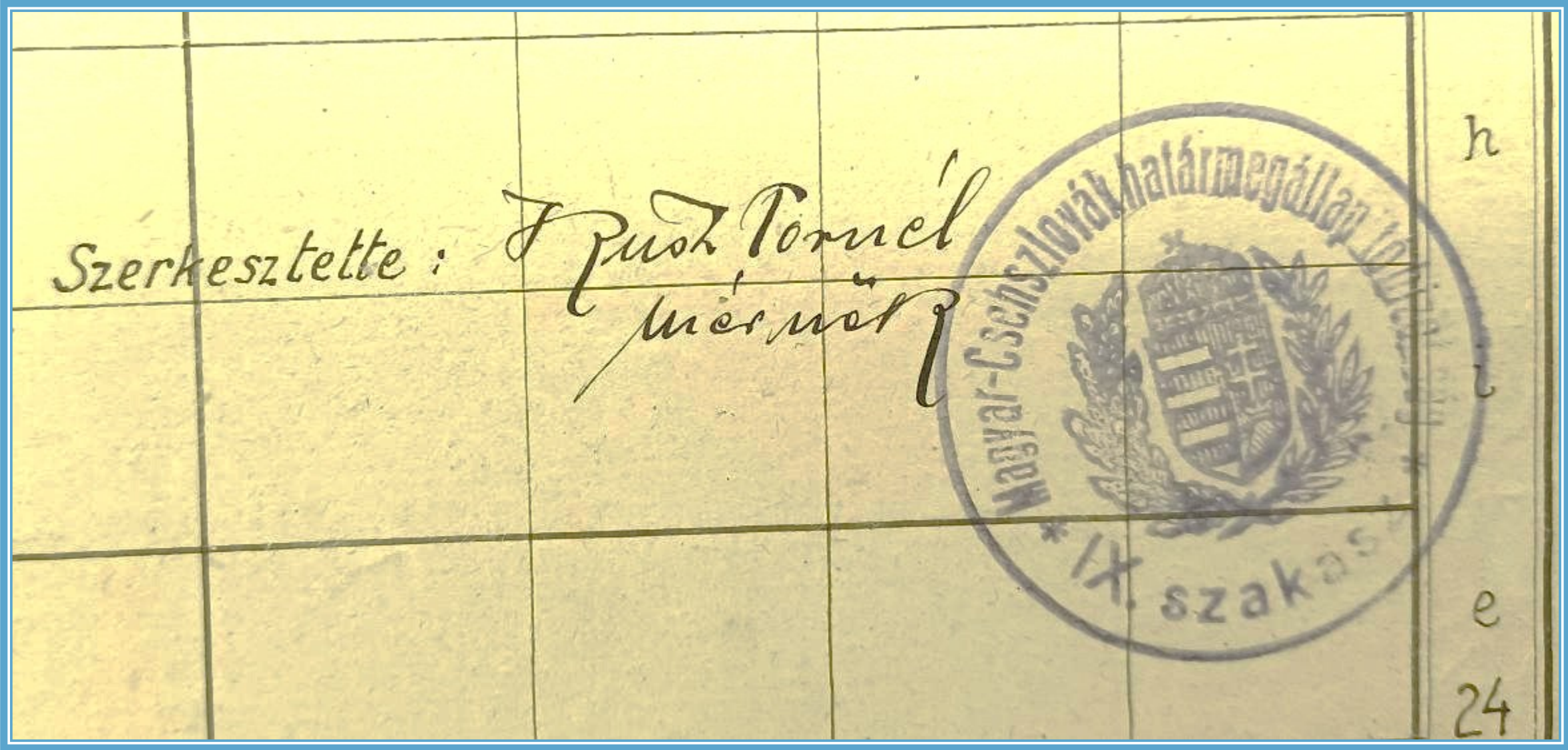
Részletes felmérés

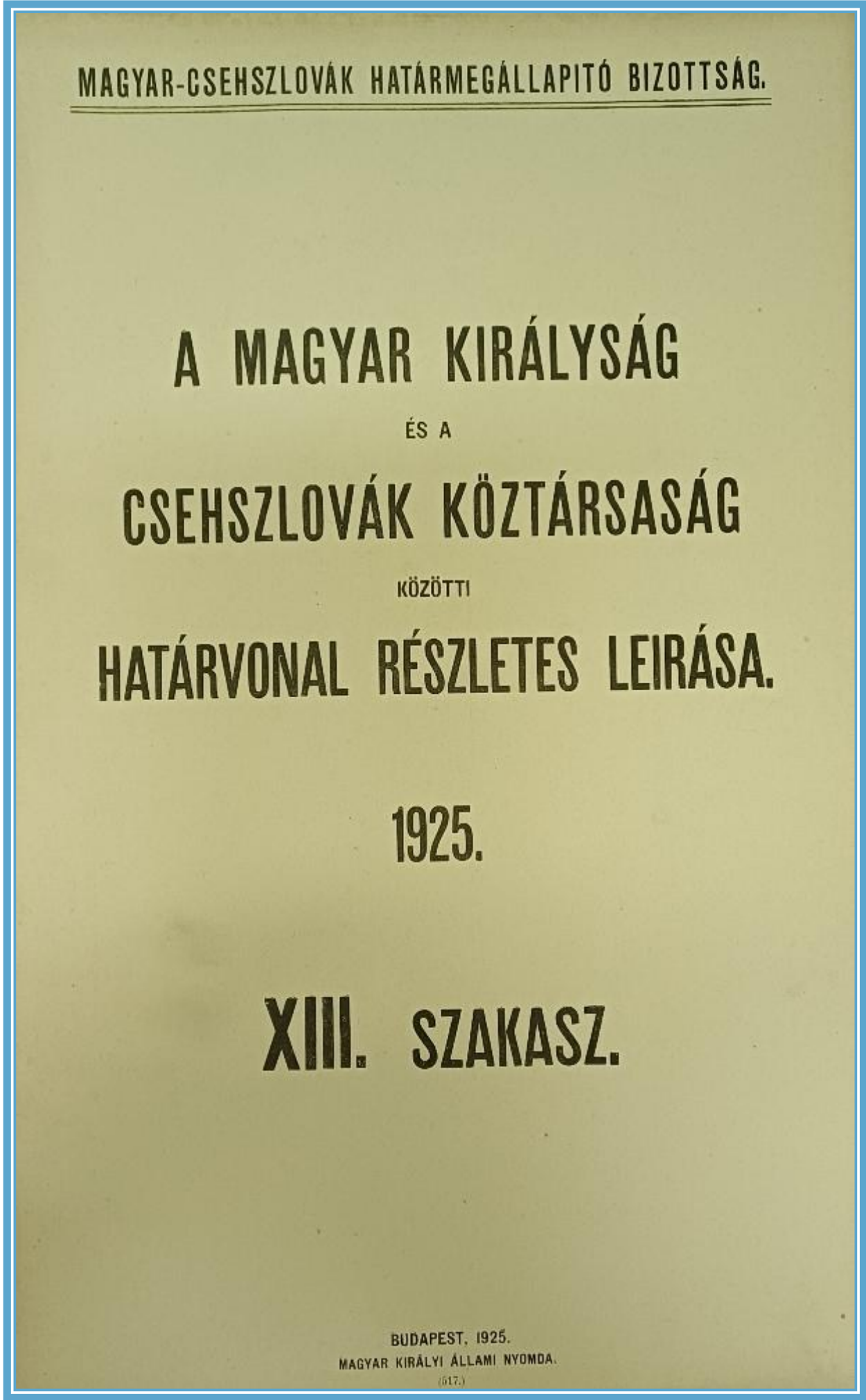
Részletes felmérés

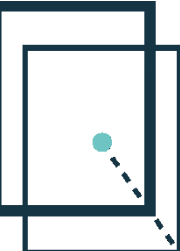
A felmérések jóváhagyása

A munkák „vége”: határleírás, határtérkép

Száma	Neme	A sokszögpont (és három- szögelési pont) száma	A határ részletes leírása kötől-köig (az előző kötől)	Helyzetmeghatározás a sokszög- oldalra vonatkoztatott össz- rendezőkkel		Távolság a közvetlenül előtte levő kötől	Törési szög ČS (Csehszlovákia) felé		
a határkönek				Irány: nyugat-kelet			°	'	"
O = szakaszkö	P = főkő			x (aláhúzott számok a sokszögoldalak hosszai)	y + jobbra - balra				
I = mellékkő	C = közbeiktatott kő			5	6		7	8	
1	2	3	4	5	6	7	8		
XIII 16 6	I	82	Egyenes vonalak	135.32		135.32	212	05	48
XIII 16 6 a	C			51.35	+ 1.70	51.38			
XIII 16 6 b	C			90.65	+ 26.54	46.50			
XIII 16 7	I	83	A vízmosásban vezető határvonalba vont egyenes vonal	152.11		66.83	193	24	40
XIII 16 7 a	C			— 0.99	— 4.18	4.30			
XIII 16 7 b	C			78.70	— 10.85	79.96			
XIII 16 7 c	C		A vízmosás két partszéle közötti távol- ságok rajzi felezéssel nyert középpontjait összekötő vonala	147.40	— 37.10	73.53			
XIII 16 8	I	84		221.07		82.25	196	31	39
XIII 16	C			75.50	— 6.80	75.85			

Az államhatár felmérésének kezdetei

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET

Irodalomjegyzék:

- Ing. Peter Šlahor: Rozhraničovanie československo-maďarskej štátnej hranice
- Suba János: Magyarország trianoni határainak kitűzése
- Tímár Gábor: Trianon a térképeken - Határok kőbe vésve

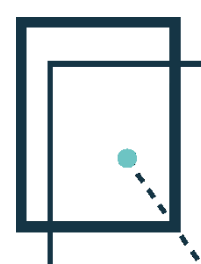
1111 Budapest, Budafoki út 59.

Telefon: +36 30 2308916

www.lechnerkozpont.hu

E-posta: foldmero@lechnerkozpont.hu

Az államhatár felmérésének kezdetei